

Boek over Rode Kruis is er al

LEO VAN BERGEN
is universitair
docent meta-
medica.

RODE KRUIS IN DE OORLOG

Nieuw onderzoek naar het Nederlandse Rode Kruis tijdens de Tweede Wereldoorlog is overbodig: het werk is al gedaan.

Het Nederlandse Rode Kruis (NRK) wil een grootschalig onderzoek naar de rol die het heeft gespeeld in de jaren 1940-1945, alsmede naar de hulp bij de terugkeer van oorlogsslachtoffers na afloop van de oorlog. Dit vanwege 'de nog steeds zeer negatieve gevoelens' bij de Joodse gemeenschap over de rol die de organisatie in die tijd heeft gespeeld. Directeur Cees Breederveld gaf als reden dat 'in de jaren tachtig al een groot onderzoek naar de rol van het internationale Rode Kruis werd gedaan. Dat onderdeel vernietigend over het gedrag van de organisatie. Maar we willen

ook voor het Nederlandse Rode Kruis de fouten die toen zijn gemaakt bespreekbaar maken.' Hij doelt hiermee op het boek *Un Mission Impossible* van de Zwitserse historicus Jean-Claude Favez, dat inderdaad niet al te positief voor de organisatie uitpakte.

Breederveld zegt hier ook mee dat een dergelijke studie over het Nederlandse Rode Kruis dus nog niet bestaat. Ten onrechte. Want in 1994 verscheen (van mijn hand) het ongeveer 500 pagina's tellende proefschrift *De Zwaargewonden Eerst? Het Nederlandsche Roode Kruis en het vraagstuk van oorlog en vrede 1867-1945*, met daarin zo'n 100 pagina's over de Tweede Wereldoorlog.

Ook dit boek was niet erg positief over de wapenfeiten van het Rode Kruis in die jaren (het uitrusten van een ambulance voor de Nederlandse SS-Oostfrontvrijwilligers, meewerken aan de zogenaamde anti-Joodse bloedtransfusie maatregel, waarbij ondermeer adressen van Joodse donoren moesten worden doorgegeven aan de autoriteiten). Het is dus niet zozeer 'een beeld dat leeft' bij de Joodse gemeenschap, maar een goed gedocumenteerde en moeilijke te weerleggen opvatting.

Ook is het niet zo dat het NRK van

deze studie geen weet had. Er is regelmatig met het toenmalige bestuur overlegd en er was volledige inzage in de archieven. Of toch niet? Is er toen materiaal achtergehouden waardoor nu een nieuw onderzoek noodzakelijk wordt geacht? Maar als dat zo is, dan kan het toch alleen maar om materiaal gaan dat het geschetste beeld nóg negatiever zou maken? Waarom zou het anders zijn achtergehouden?

Er is voor mij echter geen enkele reden om te denken dat twintig jaar geleden inderdaad materiaal is achtergehouden, wat een nieuwe studie alleen maar vreemder zou maken. Tenzij er bewijs is dat het toen geschetste beeld niet klopt, bijvoorbeeld als gevolg van nieuw opgedoken materiaal. Maar dan zou het NRK dat allang van de daken hebben geschreeuwd. Je zou dus bijna denken dat het NRK niet meer weet dat er ooit een proefschrift over zijn geschiedenis is verschenen.

Overigens is ook over de opvang na de oorlog door Nederlandse ngo's een fiks ongepubliceerd rapport geschreven. Daarvan is zeker nog wel een exemplaar bij het NIOD te vinden, en anders wel bij ondergetekende op te vragen. Dat scheelt de onderzoekers een hoop werk.